

festivalová recenzia – **program pre mladé publikum**

O SLIEPKE, KTORÁ SA NEVZDALA

Bábkové divadlo na Rázcestí Banská Bystrica

autorka recenzie: Dominika Horváthová

predstavenie na festivale Dotyky a spojenia:

25. 6. 2022 v Martine

Zhmotnená slepačia „pankáčina“

Kde bolo, tam bolo, bol raz jeden (na Slovensku doteraz nepreložený) krátky príbeh o malej, nedočkavej, ale odvážnej sliepke domácej s púpavou v očiach a dychtivým srdcom pre slepačie bláznivé dobrodružstvá. Nazývala sa jednoducho Hilda a žila na farme Little Dollop. Hilda sa jedného dňa rozhodla, že pôjde navštíviť svoju milovanú tetu Emmy a jej päť „novučičky“ vysedených sýto žltých kuriatok do päť míľ vzdialenej farmy. A keď sa raz slepačia protagonistka odhodlá, nikto a nič ju nezastaví. Myslím si, že vyhovujúcejšie meno autorka predlohy, britská spisovateľka Jill Tomlinsonová, ani nemohla nájsť, pretože Hilda v preklade znamená bojovníčka.

Krehký príbeh o mierne popletenej sivobielej sliepke Hilde sa zaraďuje do sedemdielnej zvieracej série, ktorá patrí už niekoľko desiatok rokov k vychýreným detským knižným sériám vo Veľkej Británii či Severnom Írsku. Tým, že ide o veľmi populárne tituly, často sa aj opakovane uvádzajú na európskych divadelných doskách, napr. v spomenutej Veľkej Británii, v Nemecku, v Maďarsku alebo v Taliansku. Zaujímavá je i skutočnosť, že Jill Tomlinsonová nikdy nepredpokladala, že bude spisovateľkou. A k tomu ešte svetoznámu spisovateľkou. Chcela byť opernou speváčkou, ale choroba jej znemožnila venovať sa svojmu snu profesionálne, a tak sa na tretej hodine kurzu žurnalistiky rozhodla, že bude písať pre deti.

Žiaľ, na Slovensku ešte nemáme preložené Tomlinsonovej diela so zvieracími hrdinami. A banskobystrické Bábkové divadlo na Rázcestí (BDnR) sa usiluje toto jasne biele miesto v prekladovej detskej literatúre zaplniť (aspoň svojimi pracovnými prekladmi). Už v sezóne 2019/2020 uviedli inscenáciu *O malej sove, ktorá sa bála tmy* v réžii Mariána Pecka. Tvorivý tím vtedy siahol po u nás nevelmi známej predlohe Jill Tomlinsonovej po prvý raz. Avšak dôležité je spomenúť, že hoci si inscenátori vybrali dve predlohy od tej istej autorky, pracovali s inými výrazovými prostriedkami,

napríklad príbeh *O sliepke, ktorá sa nevzdala* zasadili do temného „pankáčskeho“ prostredia útulnej farmy, ktoré však svojou výraznejšou drsnosťou nevydesilo malých či veľkých divákov a diváčky. Práve naopak. Akúsi nepodlízavú nežnosť a netradičnosť martinské festivalové publikum veľmi otvorene (a hlučne) privítalo.

Hoci sa samotný dej odohráva na rôznych miestach, tak stálym a dominantným prvkom variabilného a štylizovaného scénického riešenia (Marián Pecko) bola rozmerovo malá kruhová točňa situovaná do centra javiska, ktorá sa veľakrát používala, nie nadužívala. Práve prostredníctvom nej sa vytvárali takzvané cestovateľské skratky. Ďalšími pomocnými rekvizitami boli balíky slamy, krbová piecka, malá zaprášená kriedová tabuľa, paraván a v neposlednom rade aj nízko položený historický detský kočiar, ktorý premenil svoju prvotnú funkciu tri razy – na smetiarske auto, hasičské auto a nakoniec i na pomalý asfaltovací stroj. Avšak len pomocou drobnej zmeny – krbová piecka vystriedala rebrík a jedna farba majáku tú druhú. Výber použitia patinačnej techniky na dekoratívne dotvorenie „ošúchaného vzhľadu“ skvelo zapadlo do celej scénografickej koncepcie.

V scénickom diele sa pracovalo s niekoľkými druhmi bábok (Eva Farkašová). Napríklad manekýni predstavovali protagonistku Hildu, jej dve výrečné slepačie kamarátky, tetu Emmy, pocestného pána vytvarovaného z kusu textílie, ktorý Hilde doslova pomohol „odlepiť sa“ od zlého nešťastia, a k tomu ešte tradičné drevené „marionetky“ z rodinného divadielka, naopak, zosobňovali mikro-členov hasičskej jednotky.

Kostýmy výtvarníčky Evy Farkašovej vychádzali predovšetkým z rockovej a punkovej módy – roztrhané sieťované pančušky, čipkované čierne krátke rukavice, ťažké vojenské kanady, koženkové doplnky a veľké klobúky. Farkašová ale výrazne „uvoľnila“ jednotlivé odevy výberom elegantného materiálu s výrazným akcentom čiernej a sivastej farby. Tri zo štyroch herečiek tak pripomínali „temné“ princezné (predvádzajúce najnovšie modely Vivienne Westwoodovej) s dobrým a moderným vkusom. Odevy síce znázorňovali konštrukcie ženských tiel, ale nie nevhodným spôsobom. Jedine predstaviteľka trochu hlučnej a premotivovanej pedagogičky Betky Smithovej sa kostýmom odlišovala. Ona bola odetá do veľmi slušného a jednoduchého, až dievčenského oblečenia, čo vytvorilo naozaj silný a funkčný „farkašovský“ kontrast.

V inscenácii *O sliepke, ktorá sa nevzdala* vyniká okrem scénografickej zložky aj zložka herecká, bábkoherecká a hudobná. Autor hudby Róbert Mankovecký použil cirkusovú melódiu, ktorú zvýraznil elektrickou gitarou a jej zvuk prehĺbil basou. Taktiež využil i známe popové skladby (napr. *Help* od The Beatles a mnoho iných), ktoré spolu dobre spolupracovali, najmä s textami jednotlivých

pesničiek, ktoré neboli samoučelným doplnkom, ale dej posúvali vpred. Aj z hereckého obsadenia (Mária Šamajová, Ivana Kováčová, Marianna Ďuranová, Ľubica Pradidová) bol citeľný herecký aj bábkoherecký súzvuk, štylizovaný prejav a precízne vodenie.

Inscenáciu *O sliepke, ktorá sa nevzdala* zaraďujem k tým najlepším scénickým dielam, ktoré sa vyskytli v sekcii pre mladé publikum na tohtoročnom festivale Dotyky a spojenia. Tvorcovia, rovnako ako Jill Tomlinsonová, sa usilujú priniesť deťom citlivé, ale o to nemenej zásadné témy života, ktoré spracúvajú netradičným, ale veľmi zaujímavým a funkčným spôsobom pre svet dieťaťa i dospelého jedinca. Dokonca by som povedala, že by sme si z týchto vďačných, mierumilovných, užitočných a inteligentných operených stvorení niekedy mali brať príklad aj my, ľudia.